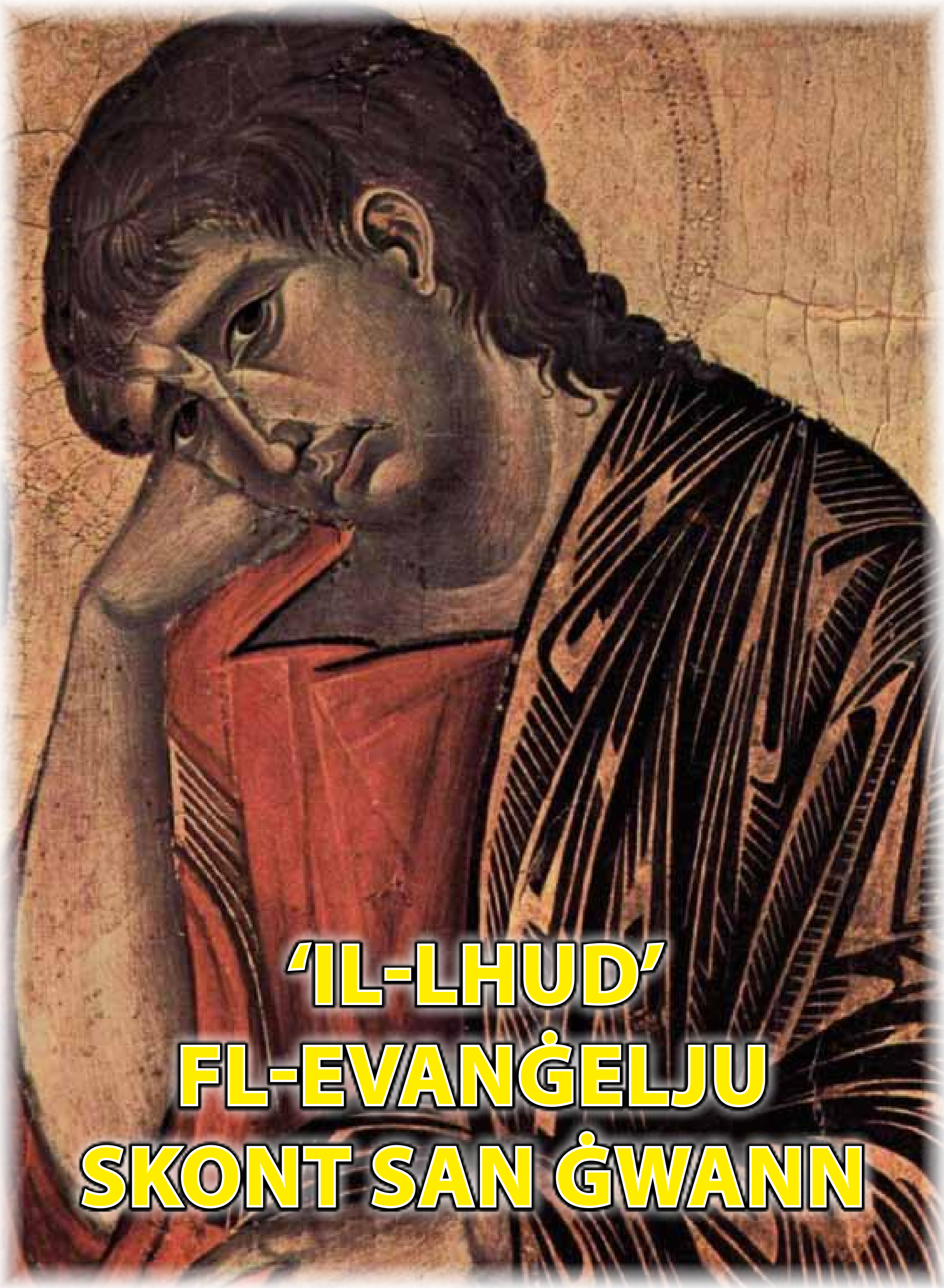

'IL-LHUD' FL-EVANĠELJU SKONT SAN ĠWANN

Rev. Dr Martin Micallef ofm cap

Ir-Raba' Evanġelju, magħruf aktar bħala l-Evanġelju skont San Ġwann, jirreferi għal-'Lhud' [bil-Grieg: *hoi Ioudaioi*] madwar sebgħin darba, f'kuntrast mal-Evanġelji Sinottiċi fejn dawn jissemmew madwar seba' darbiet biss. Numru ta' studji fuq dan is-suġġett ivarjaw sewwa minn xulxin fil-konklużjonijiet tagħhom.[1] Dan jurina li mhux faċli twieġeb għall-mistoqsija

min huma 'il-Lhud' fl-Evanġelju skont San Ġwann. F'dan l-artiklu, għalhekk, ser nippruvaw naraw kif jaħsbuha diversi studjużi ta' dan l-Evanġelju meta jitkellmu fuq din it-tema ċentrali fin-narrattiva tar-Raba' Evanġelju. Filwaqt li nagħmlu dan ser neżaminaw ukoll dak li r-Raba' Evanġelista għandu x'jgħidilna fuq din l-istess tema.

Il-mistoqsija ta' min huma 'il-Lhud' f'dan l-Evanġelju tista' tiġi fformulata wkoll b'xi ħaġa li fiha nfisha tidher xi ftit banali, jiġifieri jekk għandniex niktbu l-kelma 'il-Lhud' jew il-Lhud, bil- jew mingħajr *inverted commas.* Jekk niktbu *'il-Lhud'* bl-*inverted commas,* allura din il-kelma tirreferi għal grupp li jieħu rwol rappreżentattiv f'dan l-Evanġelju. Jekk iżda niktbu *il-Lhud* mingħajr l-*inverted commas,* b'din il-kelma, allura, inkunu qed nirreferu għall-poplu Lhudi.[2]

Jekk iżda nippruvaw ninterpretaw 'il-Lhud' permezz tat-tieni għażla, jiġifieri, li San Ġwann kien qed jirreferi għall-poplu Lhudi, nispiċċaw ngħidu li dan l-Evanġelju jaqa' taħt il-kategorija ta' anti-Semitismu, jiġifieri, li dan hu Evanġelju li joħloq attakk u mibgħeda kontra l-poplu Lhudi.[3] Konklużjoni bħal din iżda hija biss għodda f'idejn min matul iż-żmien ipprova jinterpreta dan l-Evanġelju għal għanijiet li jmorru kontra l-poplu Lhudi.[4]

Numru ta' studjużi huma tal-fehma li bil-kelma *hoi Ioudaioi,* ir-Raba' Evanġelista kien qed jirreferi għal grupp żgħir ta' mexxejja Lhud f'Ġerusalemm, u mhux għall-poplu kollu.[5] Il-problema b'din l-interpretazzjoni hija li f'Ġw 6,41-52 'il-Lhud' li jissemmew hawnhekk niltaqgħu magħhom fil-Galilija u mhux f'Ġerusalemm. Studjużi oħra bħal M. Lowe,[6] jissuġġerixxu li 'il-Lhud' f'San Ġwann huma dawk li kienu joqogħdu fil-Lhudija, imma din il-pożizzjoni wkoll tiġi kkontestata minħabba dak li fil-Kapitlu 6, li fih jissemmew il-Lhud, hu ambjentat fil-Galilija u mhux f'Ġerusalemm.

Studjużi oħrajn, għalhekk, jikkonkludu li l-kelma 'il-Lhud' f'dan l-Evanġelju ma tirreferiex għal xi nies li kienu jgħixu f'xi reġjun partikulari ta' Iżrael, iżda din il-kelma tintuża biex tfisser persuni li baqgħu m'emmnux f'Ġesù bħala l-Mibgħut tal-Missier.[7] Dan ifisser li 'il-Lhud' f'San Ġwann hija kategorija letterali u mhux referenza għal xi poplu partikulari.

Fid-dawl ta' din il-pożizzjoni, irridu noqgħodu ħafna attenti x'tip ta' konklużjonijiet naslu għalihom meta nitkellmu fuq dan is-suġġett li hu wieħed mill-aktar delikati, speċjalment meta nqisu l-istorja xejn sabiħa bejn l-Insara u l-Lhud f'dawn l-aħħar elfejn sena.[8]

Is-Superjorità ta' Ġesù

Studji fuq l-Evanġelju skont San Ġwann ippubblikati lejn l-aħħar tas-Seklu 20 tefgħu dawl ġdid fuq kif u għal min inkiteb dan l-Evanġelju li fit-tradizzjoni bikrija nisranija ġie msejjaħ bħala 'l-Evanġelju Spiritwali.'[9] Skont dawn l-istudji, ir-Raba' Evanġelju nkiteb għall-komunità, li ngħatat l-isem tal-'komunità ta' San Ġwann', li kienet f'konflitt mas-Sinagoga minħabba t-twemmin tagħhom f'Ġesù Kristu bħala Alla.[10]

L-ebda evidenza esterna m'għandna sabiex nikkonfermaw din l-ipotesi fuq l-oriġini tal-kitba ta' dan l-Evanġelju. L-uniku ħaġa li għandna huwa l-Evanġelju nnifsu li jrid iservi bħala 'tieqa' li minnha nistgħu nittawlu biex naraw xi ħjiel dan jista' joffrilna fuq il-ħajja ta' din il-komunità nisranija.

F'din il-perspettiva, l-Evanġelju skont San Ġwann jinqara fuq żewġ livelli. Fuq livell minnhom għandna l-personaġġi li jissemmew fin-narrattiva ta' dan l-Evanġelju, bħalma huwa Ġesù, id-dixxipli, il-Lhud u tant oħrajn. Min-naħa l-oħra, għandna wkoll is-sitwazzjonijiet li minnhom kienet għaddejja l-komunità ta' San Ġwann fit-tmiem l-Ewwel Seklu W.K., liema sitwazzjonijiet huma

pproġettati fuq il-ħajja ta' Ġesù u l-personaġġi l-oħra li jissemmew fin-narrattiva.

Fid-dawl ta' dan kollu, dawk l-istudjużi li aċċettaw din il-perseptiva tal-orġini tal-kitba ta' dan l-Evanġelju jżommu wkoll li l-Evanġelju skont San Ġwann ma nkitbx f'daqqa minn persuna waħda, jiġifieri minn dak li l-istess Evanġelju jsejjaħlu 'id-dixxiplu l-maħbub.' Minflok, dan l-Evanġelju baqa' jiżdied b'mod li dawn iż-żiedet jirriflettu s-sitwazzjonijiet ta' konflitt li l-komunità ta' San Ġwann kellha mas-Sinagoga.[11]

F'dan il-proċess tal-kitba tar-Raba' Evanġelju, jidher li filwaqt li noti mit-twemmin Lhudi ġew ippreservati, fl-istess ħin, issawbu wkoll aspetti ġodda minn dan il-wirt. Dan seħħ bħala tweġiba għall-konflitt li l-komunità ta' San Ġwann kellha mal-'Lhud.'[12]

Fost dawn l-aspetti ġodda hemm ix-xhieda tal-Iskrittura, it-tifsira tat-Tempju u tal-Festi Lhud, l-awtorità ta' Mosè, il-wegħda tas-salvazzjoni u l-qawmien għall-ħajja ta' dejjem, l-għoti tal-manna mis-sema u oħrajn. F'dawn l-elementi kollha, Ġesù jiġi ppreżentat bħala dak li hu superjuri jekk mhux ukoll dak li qed jieħu l-post dawn l-istituzzjonijiet, personaġġi jew festi tal-'Lhud.'[13]

Hekk, per eżempju, l-episodju ta' meta Ġesù jidħol fit-Tempju ta' Ġerusalemm u jara lil dawk li kienu qegħdin ibiegħu annimali u jsarrfu l-flus, l-Evanġelisti Sinottiċi jirrakkuntawh lejn l-aħħar tal-ħajja ta' Ġesù, meta huwa jasal Ġerusalemm. L-Evanġelista San Ġwann, iżda, għażel li jinkludi dan l-episodju bħala parti min-narrattiva tiegħu imma b'differenza importanti. Huwa ttrasporta dan l-episodju għall-bidu tan-narrattiva minflok lejn l-aħħar. Dan juri li għal San Ġwann l-episodju huwa wieħed programmatiku fit-teoloġija tiegħu.[14]

Fid-dawl ta' dan, mela, it-Tempju, il-post fejn jgħammar Alla, donnu jitlef l-importanza tiegħu mal-Inkarnazzjoni: "u l-Verb sar bniedem u għammar fostna,

u aħna rajna l-glorja tiegħu, il-glorja li għandu bħala Ibnu l-waħdieni mimli bil-grazzja u l-verità" (Ġw 1,14). Mal-Inkarnazzjoni, mela, Alla qed jgħammar f'Ibnu Ġesù, li l-ġisem tiegħu hu t-Tempju veru. Hekk jispjega Ġesù stess meta jgħid: "Ħottu dan it-tempju, u fi tlitt ijiem nerġa' ntellgħu" (2,19). L-Evanġelista mbagħad jispjega li Ġesù hawnhekk "tkellem fuq it-tempju tal-ġisem tiegħu" (v.21).

Aktar tard, imbagħad, fil-laqgħa li Ġesù kellu mal-mara Samaritana huwa jispjegalha li l-post tal-qima vera mhuwiex f'Ġerusalemm jew fuq il-muntanja Garizim, imma "tiġi siegħa, anzi issa hi, meta dawk li tassew jaduraw jibdew jaduraw lill-Missier fl-ispirtu u l-verità" (4,23). Dan il-kliem irridu norbtuh ma' dak li naqraw fl-aħħar ċena, meta Ġesù jispjega li Hu hu l-verità: "Jiena hu t-Triq, il-Verità u l-Ħajja" (14,5). Mela li tadura lil Alla fl-ispirtu u l-verità jfisser li tadura lil Alla permezz tal-persuna ta' Ibnu Ġesù li hu l-istess verità.

Fid-diskors li jsegwi l-miraklu tat-tkattir tal-ħobż, Ġesù joħloq kuntrast bejn il-manna mogħtija mis-sema u l-ħobż ġdid mogħti mis-sema. Huwa jispjega lil-'Lhud' li "mhux Mosè takom il-ħobż mis-sema, iżda Missieri jagħtikom il-ħobż tassew mis-sema" (6,32). Ġesù jfisser dan il-kliem meta jgħid li l-ħobż tassew mis-sema "huwa ġismi" (v.51). Mhux biss, imma dan il-ħobż tassew mis-sema, jiġifieri Ġesù nnifsu, huwa superjuri għal dak li kielu missirijiethom fid-deżert. F'kuntrast mal-manna li missirijiet 'il-Lhud' li kienu qed jisimgħuh, kielu u mietu, min jiekol minn dan il-ħobż ħaj "jgħix għal dejjem" (v.51).[15]

F'siltiet differenti, imbagħad, bħal Ġw 9,27-33 ir-Raba' Evanġelista b'mod sottili jippreżenta s-superjorità ta' Ġesù fuq Mosè, xi ħaġa li 'il-Lhud' ma kinux lesti li jaċċettaw. Din it-tema hija diġà mħabbra fil-Prologu fejn naqraw: "Alla ta l-Liġi permezz ta' Mosè imma l-grazzja u l-verità seħħew permezz ta' Ġesù Kristu" (1,17). Fis-sentenza ta' wara din, u li biha jagħlaq il-Prologu, naqraw: "Lil Alla għadu ħadd ma rah; imma għarrafhulna l-Iben il-waħdieni ta' Alla, li hu fi ħdan il-Missier" (v.18).

Dan il-kliem ġie mfisser fid-dawl ta' din il-kontroversja li titratta s-superjorità ta' Ġesù fuq Mosè. Mosè kien talab lill-Mulej Alla biex jurih wiċċu. Imma l-Mulej irrifjuta li jilqa' din it-talba għaliex ħadd ma seta' jara lil Alla u jibqa' ħaj, kif naqraw f'Eż 33,20. L-Evanġelista San Ġwann, iżda, jinfurmana li hemm eċċezzjoni waħda għal dan: l-Iben ta' Alla: "Lil Alla għadu ħadd ma rah; imma għarrafhulna l-Iben il-waħdieni ta' Alla, li hu fi ħdan il-Missier" (1,18). B'dan il-kliem, u b'mod tassew sottili, mela, ir-Raba' Evanġelista qed jippreżentalna lil Ġesù bħala superjuri għal Mosè.[16]

Siltiet bħal dawn jagħtuna ħjiel tal-polemika li jidher li kien hemm bejn il-komunità ta' San Ġwann u s-Sinagoga. L-Evanġelista, fil-fatt, bħal donnu jżomm id-distanza tiegħu u tal-qarrejja 'l bogħod minn dak kollu li hu Lhudi. Dan iseħħ b'espressjonijiet bħal "l-Għid tal-Lhud"[17] jew "il-festa tal-Lhud."[18] Espressjonijiet bħal dawn jagħtuna indikazzjoni li dawn il-festi m'għadhomx jappartjenu aktar lill-komunità nisranija li għalihom inkiteb dan l-Evanġelju. Minflok, dawn huma biss festi 'tal-Lhud.'

L-Antagonisti ta' Ġesù

B'dan f'moħna mhijiex sorpriża, mela, meta ngħidu li r-Raba' Evanġelista jippreżenta 'il-Lhud' bħala l-antagonisti ewlenin ta' Ġesù. L-Evanġelista jinfurmana sa minn kmieni fin-narrattiva, li 'il-Lhud' kienu jippersegwitaw lil Ġesù: "għalhekk il-Lhud ħraxu għal Ġesù, għax f'jum is-Sibt kien jagħmel ħwejjeġ bħal dawn" (5,16). L-Evanġelista jurina wkoll kif huma ma jifhmux lil Ġesù: "Qalu l-Lhud: 'Jaqaw se jneħħi ħajtu b'idejh dan? Għax qal li 'Fejn sejjer jien intom ma tistgħux tiġu.' "" (8,22). Huma jippruvaw

iħaġġruh: "Għalhekk il-Lhud qabdu l-ġebel biex iwaddbuhulu, imma Ġesù nħbielhom u ħareġ mit-tempju" (8,59).

B'xi mod, 'il-Lhud' huma wkoll responsabbli għall-arrest u l-mewt ta' Ġesù: "is-suldati u l-kaptani tagħhom flimkien mal-għases tal-Lhud, qabdu lil Ġesù u rabtuh" (18,12). Hekk ukoll fil-proċess ta' Ġesù quddiem Pilatu, l-Evanġelista jikteb: "Minn dak il-ħin 'il quddiem Pilatu beda jfittex kif jeħilsu; imma l-Lhud issuktaw jgħajtu u jgħidu: 'Jekk teħles lil dan, tiksirha ma' Ċesari'" (19,12).

'Il-Lhud' huma wkoll ippreżentati bħala dawk li mhumiex leali lejn il-fidi u t-tradizzjoni tagħhom. Hekk, per eżempju, Ġesù jakkużahom li ma jħarsux il-Liġi,[19] li mhumiex tassew ulied Abraham[20] u li ma jifhmux l-Iskrittura.[21]

L-aktar ħaġa li tispikka, iżda, hija l-fatt li 'il-Lhud' jibqgħu ma jemmnux f'Ġesù bħala l-mibgħut ta' Alla.[22] Hekk, per eżempju, fil-Kapitlu 5, naqraw li Ġesù jfejjaq raġel f'jum is-Sibt. F'dan l-istes episodju, Ġesù jiddefendi lilu nnifsu kontra l-akkuża miġjuba kontrih li kien kiser is-Sibt meta jgħid: "Missieri għadu jaħdem sa issa; mela naħdem jien ukoll'" (v.17). Immedjatament wara dan il-kliem naqraw li "minħabba f'hekk il-Lhud wisq iżjed minn qabel bdew ifittxu li joqtluh, mhux biss għax kien jikser is-Sibt, imma wkoll għax lil Alla kien jgħidlu Missieru u jqis ruħu daqs Alla" (v.18).

L-istess nota nerġgħu niltaqgħu magħha f'10,33 fejn naqraw: "Weġbuh il-Lhud: 'Mhux għal xi għemil tajjeb irridu nħaġġruk, iżda minħabba d-dagħwa li dgħajt, u għax int, li m'intix ħlief bniedem, qiegħed tagħmel lilek innifsek Alla." Meta ħadu lil Ġesù quddiem Pilatu, imbagħad, 'il-Lhud' jgħidu lill-Gvernatur: "Aħna għandna liġi, u skont din il-liġi għandu jmut, għax għamel lilu nnifsu Bin Alla" (19,7).[23]

F'dawn it-tliet testi, 'il-Lhud' isemmgħu leħinhom kontra Ġesù meta jakkużawh li hu kien qed jagħmel lilu nnifsu daqs Alla (jew Bin Alla). Bosta studjużi ta' dan l-Evanġelju huma tal-fehma li din l-akkuża kontra Ġesù, li fin-narrattiva ta' dan l-Evanġelju twassal għall-mewt ta' Ġesù, tirrifletti dak li fil-fatt kien qed jiġri madwar is-sena 100 W.K., meta nkiteb dan l-Evanġelju.

Fid-dawl ta' din il-pożizzjoni, allura, il-Komunità ta' San Ġwann kienet qed tilqa' l-isfidi mis-Sinagoga filwaqt li kienet qed tagħmel ir-riflessjoni tagħha fuq min hu Ġesù. Ġesù ma kienx sempliċiment il-Messija,

imma dan il-Messija hu l-istess Iben ta' Alla.

Hekk tistqarr Marta, oħt Marija f'11,27 meta lil Ġesù tgħidlu: "Iva, Mulej, jiena nemmen li inti *l-Messija, l-Iben ta' Alla*, dak li ġie fid-dinja." Filwaqt li f'dik li hija meqjusa bħala l-konklużjoni oriġinali ta' dan l-Evanġelju naqraw: "Dawn inkitbu sabiex intom temmnu li Ġesù hu l-*Messija l-Iben ta' Alla* ..." (20,31).

Il-fatt li t-titlu ta' Messija/Kristu f'dan l-Evanġelju jingħaqad mat-titlu l-ieħor ta' Bin Alla jurina li t-titlu ta' *Messija* issa kien qed jieħu tifsira divina. Kien preċiżament dan il-kontenut li 'il-Lhud' sabu daqshekk offensiv u li aktarx wassal biex il-membri tal-komunità ta' San Ġwann tkeċċew 'il barra mis-sinagogi.[24]

Ġw 9,22; 12,42; 16,2 huma fil-fatt tliet testi deċiżivi li jitkellmu minn din id-deċiżjoni min-naħa tal-'Lhud' sabiex "ikeċċu barra mis-singagoga" [bil-Grieg: *aposunagogos)* lil dawk li jemmnu u jistqarru lil Ġesù bħala l-Messija.

Għalhekk, fl-episodju tal-fejqan tal-għama mit-twelid, naqraw li l-ġenituri ta' dan l-għama beżgħu jagħtu xhieda "għax il-Lhud kienu ġa ftiehmu bejniethom li jekk xi ħadd jistqarr li Ġesù hu l-Messija, jiġi mkeċċi barra mis-sinagoga" (9,22). Imbagħad, fl-evalwazzjoni tal-ħajja pubblika ta' Ġesù, naqraw li "ħafna mill-kapijiet emmnu fih ukoll, iżda minħabba l-Fariżej dan ma stqarrewhx, biex ma jitkeċċewx 'il barra mis-sinagoga" (12,42). Fl-aħħar ċena, imbagħad, Ġesù jħabbar: "ikeċċukom 'il barra mis-sinagoga, mhux biss, imma tasal is-siegħa meta min joqtolkom jaħseb li jkun qiegħed jagħti qima lil Alla" (16,2).

'Il-Lhud' fin-Narrattiva tal-Evanġelju

'Il-Lhud' jissemmew għall-ewwel darba f'1,19 meta naqraw kif il-mexxejja tal-Lhud ta' Ġerusalemm bagħtu xi qassisin u Leviti jistaqsu lil Ġwanni l-Battista: "Int min int?" 'Il-Lhud', mela, jidhru għall-ewwel darba fin-narattiva tar-Raba' Evanġelju, jistaqsu mistoqsijiet, u ħafna mill-kliem tagħhom fl-ewwel għaxar kapitli ta' dan l-Evanġelju huwa ppreżentat f'forma ta' mistoqsijiet oħra li jqanqlu bosta konfrontazzjonijiet ma' Ġesù. Mhux biss, imma dawn l-istess mistoqsijiet juru li 'il-Lhud' ma kinux lesti li jaċċettaw it-tweġibiet mogħtija lilhom.[25]

L-ewwel episodju f'Ġerusalemm jibda b'referenza għall-festa tal-'Għid tal-Lhud.' Hawnhekk

‘il-Lhud’ jistaqsu lil Ġesù: “X’sinjal se turina li inti tista’ tagħmel dan?” (2,18). Wara għandna l-episodju tal-laqgħa ta’ Nikodemu ma’ Ġesù. Nikodemu hawnhekk hu muri bħala “wieħed mil-kbarat tal-Lhud” (3,1) u li ma jifhimx kliem Ġesù meta dan stiednu biex jitwieled mill-ġdid/għoli [bil-Grieg: *anothen*] (3,7).

Fil-kapitlu 4, fil-laqgħa mal-mara Samaritana, Ġesù jiġi identifikat bħala ‘Lhudi’ (v.9). F’dan l-istess episodju, imbagħad, insibu l-unika referenza pożittiva għal-‘Lhud’ f’dan l-Evanġelju, meta Ġesù jgħid: “is-salvazzjoni ġejja mil-Lhud” (v.22). Minkejja dan, wieħed m’għandux jeskludi li dan il-vers jagħmel parti mill-ironija ta’ dan l-Evanġelista![26] Fil-fatt, dan l-Evanġelista juża’ l-kelma ‘Iżrael’ flok ‘il-Lhud’ meta jkun irid jagħti tifsira pożittiva lil din il-kelma.[27]

Ir-rwol tal-‘Lhud’ f’dan l-Evanġelju ma jiġix stabilit qabel 5,16.18 fejn huma jagħmlu l-ewwel attentat biex joqtlu lil Ġesù. B’danakollu, il-kliem “wisq iżjed minn qabel” f’din is-sentenza - “u minħabba f’hekk il-Lhud *wisq iżjed minn qabel* bdew ifittxu li joqtluh” - jagħtina x’nifhmu li diġà kien hemm attentati oħra min-naħa ‘tal-Lhud’ biex joqtlu lil Ġesù.

Il-Kapitlu 6 jiftaħ b’nota ta’ festa oħra tal-Lhud: “Kien qorob l-Għid, il-festa tal-Lhud” (v.4), imma din id-darba Ġesù jibqa’ l-Galilija. Hawnhekk, l-ostilità kontra Ġesù tinħass aktar. L-Evanġelista l-ewwel isejjaħ lin-nies bħala “il-folla” [bil-Grieg: *oklos*][28] li jqisu lil Ġesù bħala profeta filwaqt li jippruvaw jagħmluh sultan wara li jkattar il-ħobż (v.15). Fil-v.41, ‘il-folla’ iżda ssir ‘il-Lhud’ li jibdew igergru kontra Ġesù bħalma għamlu missirijiethom fid-deżert.[29]

Il-Kapitlu 7, imbagħad, jerġa’ jiftaħ b’referenza għall-festa oħra: “Kienet qorbot għal-Lhud il-festa tal-Għerejjex” (v.2). Mill-bidu nett ta’ dan l-episodju naqraw li l-livell ta’ ostilità kontra Ġesù issa kien żdied sewwa: “Wara dan, Ġesù baqa’ jdur fil-Galilija, għax ma riedx joqgħod idur fil-Lhudija billi l-Lhud kienu qegħdin ifittxu li jotqluh” (v.1), filwaqt li fil-v.13 nerġgħu naqraw: “ħadd ma kien jitkellem fuqu bil-miftuħ, għax kienu jibżgħu mil-Lhud.”[30]

Fil-Kapiltu ta’ wara, imbagħad, Ġesù ta’ San Ġwann jagħmel waħda mill-aktar akkużi ħorox kontra

‘il-Lhud’ meta jgħidilhom: “Intom ġejjin minn missierkom, li hu x-xtian” (8,44).[31] Lejn tmiem din il-kontroversja, Ġesù jistqarr: “Tassew tassew, ngħidilkom, qabel ma kien Abraham, jiena hu” (v.58). Huwa hawn li ‘il-Lhud’ “qabdu l-ġebel biex iwaddbuhulu” (v.59) għaliex l-espressjoni “Jiena hu” [bil-Grieg: *ego eimi*] tirreferi għall-istess isem ta’ Alla. B’din l-espressjoni, mela, Ġesù mill-ġdid kien qed jiddentifika lilu nnifsu bħala Alla.[32]

Il-Kapiltu 9, ir-raġel għama mit-twelid li ġie mfejjaq minn Ġesù jiġi interrogat l-ewwel mill-ġirien. Wara dawn jeħduh għand il-Fariżej (v.13), sakemm bla ebda spjegazzjoni, fil-v.18 il-Fariżej isiru ‘il-Lhud’ li jkomplu l-interrogazzjoni tagħhom fuq l-identità u l-oriġini ta’ Ġesù. Kien dan l-episodju li fetaħ il-bibien għal tant studji fuq l-oriġini ta’ dan l-Evanġelju f’rabta mal-fażijiet differenti li minnhom għaddiet il-komunità ta’ San Ġwann.[33] F’dan l-episodju ninnutaw żewġ movementi opposti. Min-naħa għandna lir-raġel li twieled għama, li mid-dlam jibda jagħmel progress sakemm jgħaddi għad-dawl veru billi jagħraf u jemmen f’Ġesù bħala Bin il-bniedem. Min-naħa l-oħra, għandna ‘il-Lhud’ li għalkemm jgħidu li jaraw, fil-fatt mid-dawl jgħaddu għad-dlam billi jibqgħu ma jemmnux li Ġesù hu tassew il-mibgħut tal-Missier.

Din il-kwestjoni li tibda fil-Kapitlu 9 twassal sal-Kapitlu 10 fejn Ġesù jistqarr: “Jiena u l-Missier aħna ħaġa waħda” (10,30).[34] Mill-ġdid, quddiem din l-istqarrija naqraw li “il-Lhud reġgħu qabdu l-ġebel biex iħaġġruh” (v.31).

Fiż-żewġ Kapitli li jmiss, imbagħad, din it-tensjoni tkompli teskala, tant illi meta Ġesù ried jerġa’ jmur il-Lhudija, id-dixxipli qalulu: “Rabbi, il-Lhud għadhom kemm kienu qegħdin ifittxu li jħaġġruk, u int rieġa’ sejjer hemm?” (11,8). Ġesù iżda jmur Betanja fejn qajjem lil ħabibu Lazzru mill-mewt. F’dan l-episodju, ir-Raba’ Evanġelista jippreżenta sentimenti differenti meta jinfurmana li, filwaqt li “ħafna mil-Lhud, li kienu ġew għand Marija u raw dak li għamel Ġesù, emmnu fih”, min-naħa l-oħra “xi wħud minnhom marru għand il-Fariżej u qalulhom x’kien għamel Ġesù” (vv. 45-46). Bħala riżultat ta’ dan, is-Sinedriju jieħu deċiżjoni formali li Ġesù kellu jmut (v.53).[35]

Konklużjoni

F’dan l-artiklu ippruvajna naraw li r-Raba’ Evanġelista juża’ l-kelma ‘il-Lhud’ bħala kategorija letterarja. ‘Il-Lhud’ jirrappreżentaw dawk li minkejja li raw tant sinjali ta’ Ġesù, huma xorta waħda baqgħu m’emmnux li Ġesù hu l-Messija, l-Iben ta’ Alla. Minkejja dan, ma kinux ftit dawk li matul iż-żmien qraw din l-użu tal-kelma ‘il-Lhud’ f’dan l-Evanġelju f’termini razzjali, b’mod li dan l-Evanġelju spiċċa wżat bħala għodda kontra l-poplu Lhudi.

Ħaġa bħal din tibqa’ tifthilna għajnejna li l-Evanġelji rridu

nippurvaw naqrawhom fil-kuntest storiku li fihom inkitbu. Meta aħna ninsew dan, allura faċilment li nitbegħdu mill-intenzjonijiet li għalihom inkiteb dan l-Evanġelju jiġifieri, "sabiex intom temmnu li Ġesù hu l-Messija l-Iben ta' Alla, u biex bit-twemmin tagħkom ikollkom il-ħajja f'ismu" (20,31).

Referenzi

1 Ara, per eżempju l-istudju ta', John Ashton, *The Jews in John,* in *Studying John, Approaches to the Fourth Gospel,* Oxford 1994, 36-70.

2 Dwar din id-distinzjoni u aktar ara, Johannes Beutler, *Judaism and the Jews in the Gospel of John* (= Subsidia Biblica 30), Roma 2006, 145-157.

3 Fuq din l-akkuża kontra dan l-Evanġelju, ara l-ġabra ta' studji, *Anti-Judaism and the Fourth Gospel,* edited by Reimund Bieringer et al., Louisville 2001.

4 Ara l-pożizzjoni tal-Knisja fuq hekk miġbura fid-Dokument, The Pontifical Biblical Commission, *The Jewish People and their Sacred Scriptures in the Christian Bible,* Vatican 2002.

5 Ara, per eżempju, U. C. Von Wahlde, *The Johannine 'Jews': A Critical Survey,* in *New Testament Studies* 28 (1981/2) 33-60.

6 M. Lowe, *Who are the 'Ioudaioi?* in *Novum Testamentum* 18 (1976) 101-130.

7 Ara Rudolf Pesch, *Antisemitismo nella Bibbia? Indagine sul Vangelo di Giovanni* (= Giornale di Teologia 328), Brescia 2007.

8 Studju reċenti li jittratta dan is-suġġett huwa dak ta' John Connelly, *From Enemy to Brother. The Revoltuion in Catholic Teaching on the Jews 1933-1965,* Cambridge 2012.

9 Din l-espressjoni kien ħareġ biha Klement ta' Lixandra u hija kkwotata f'Ewsebju minn Ċesarija, *Historia ecclesiastica* 6.14.5.

10 Il-pijunier ta' dawn l-istudji huwa J. L. Martyn, *History and Theology in the Fourth Gospel,* New York – Evanston 1968; Nashville ²1979.

11 Fost il-ħafna studji fuq din il-pożizzjoni ara, M. C. de Boer, *Johannine Perspectives on the Death of Jesus* (= Biblical Exegesis & Theology 17), Kampen 1996.

12 Fuqa dan l-argument ara, per eżempju, Celestino G. Lingad, JR., *The Problems of Jewish Christians in the Johannine Community* (= Tesi Gregoriana Serie Teologia 73), Roma 2001.

13 Dwar dawn it-temi ara, Anthony Tyrrell Hanson, *The Prophetic Gospel, A Study of John and the Old Testament,* Edinburgh 1991.

14 Fuq it-tema tat-Tempju fl-Evanġelju skont San Ġwann ara l-istudju ta' Alan R. Kerr, *The Temple of Jesus' Body. The Temple Theme in the Gospel of John* (= Journal for the Study of the New Testament Supplement Series 220), Sheffield 2002.

15 Għal ġabra tajba ta' studji fuq il-Kapitlu 6 ta' San Ġwann li jinkludi wkoll bosta ideat fuq il-kuntrast bejn il-manna u l-ħobż ħaj nieżel mis-sema, ara, *Critical Readings of John 6,* edited by R. Alan Culpepper, Leiden 1997.

16 Studju klassiku fuq dan l-argument huwa dak ta' Wayne A. Meeks, *The Man from Heaven in Johannine Sectarianism,* in *The Interpretation of John,* edited by John Ashton, Edinburgh ²1997, 169-205.

17 Ara Ġw 2,13; 11,55.

18 Ara Ġw 5,1; 6,4; 7,2.

19 Ara Ġw 7,19.

20 Ara Ġw 8,39-44.

21 Ara Ġw 5,39-40; 10,31-39. Ara l-istudju ta' C. J. A. Hickling, *Attitudes to Judaism in the Fourth Gospel,* in *L'Évangile de Jean, Sources, Rédaction, théologie* (= Biblioteca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium XLIV), Leuven 1987, 347-354.

22 Ara Ġw 10,31-39.

23 Fuq dawn it-testi Kristoloġiċi f'rabta mal-kontroversja mal-'Lhud' ara, A. E. Harvey, *Jesus on Trial, A Study in the Fourth Gospel,* London 1976.

24 Għal aktar tagħrif fuq kif il-Kristoloġija tar-Raba' Evanġelju hija r-rifless tal-istadji differenti tal-kompożizzjoni tar-Raba' Evannġelju u tal-istorja tal-komunità ta' San Ġwann li kienet f'konfront mal-'Lhud' ara, John Painter, *The Quest for the Messiah. The History, Literature and Theology*

of the Johannine Community, Edinburgh [2]1993, 214-255.

25 Fuq dan l-argument, ara, Marida Nicolaci, *Egli diceva loro il Padre, I discorsi con i Giudei a Gerusalemme in Giovanni 5-12* (= Studia Biblica 6), Roma 2007.

26 Fost l-istudji fuq l-Ironija fir-Raba' Evanġelju, ara, R. Alan Culpepper, *Reading Johannine Irony,* in *Exploring the Gospel of John, In Honor of D. Moody Smith,* edited by R. Alan Culpepper and C. Clifton Black, Louisville-Kuntucky 1996, 193-207.

27 Ara per eżempju, Ġw 1,47.49; 3,10; 12,13.

28 Ara Ġw 6,2.5.22.24.

29 Fuq kif 'il-Lhud' jiġu ppreżentati fid-diskors fuq il-ħobż ħaj, fil-Kapitlu 6, ara, Helen C. Orchard, *Courting Betrayal, Jesus as Victim in the Gospel of John* (= Journal for the Study of the New Testament Supplement Series 161), Sheffield 1998, 117-133.

30 G. R., Beasley-Murray, *John* (= *Word Biblical Commentary* 36), Waco/Texas [2]1999, 106, jissuġġerixxi li r-referenzi għal-Lhud fi Ġw 7,1.13 jiffurmaw *inclusio,* biex b'hekk din is-silta sservi ta' introduzzjoni għan-narrattiva ta' wara.

31 Fuq ir-rwol 'tal-Lhud' fil-Kapitlu 8 u kif dawn hawnhekk jiġu msejħa bħala 'ulied ix-xitan' ara, Sigfred Pederson, *Anti-Judaism in John's Gospel: John 8,* in *New Readings in John, Literary and Theological Perspectives. Essays from the Scandinavian Conference on the Fourth Gospel in Arhus 1997,* edited by Johannes Nissen – Sigfred Pederson (= Journal for the Study of the New Testament Supplement Series 182), Sheffield 1999, 172-193.

32 Ara l-kliem li l-Mulej Alla jtenni lil Mosè fid-dehra tas-siġra taqbad tal-għollieq f'Eż 3,14. Għal studju tajjeb fuq is-sentenzi ta' Ġesù li jibdew bil-kliem: "Jiena Hu", ara, Richard Bauckham, *Monotheism and Christology in the Gospel of John,* in *Contours of Christology in the New Testament,* edited by Richard N. Longenecker, Grand Rapids/MI 2005, 148-168.

33 Fost l-istudji li juru kif il-Kapitlu 9 ta' San Ġwann jirrifletti l-konflitt bejn il-komunità ta' San Ġwann u s-Sinagoga jew il-Lhud, ara, D. Rensberger, *Johannine Faith and Liberating Community,* Philadelphia 1988.

34 L-istqarrija fi Ġw 10,30 għenet lill-Knisja biex tibni l-argumenti sodi li waslu biex tiddikjara b'mod uffiċjali d-Divinità ta' Ġesù Kristu quddiem l-ereżija tal-Arjani li kienu jiċħdu d-divinità ta' Ġesù Kristu. Fuq l-iżvilupp ta' dan it-test u testi oħra mill-Evanġelju skont San Ġwann fl-istorja tad-Duttrina tal-Knisja ara, Sara Parvis, *Christology in the Early Arian Controversy: The Exegetical War,* in *Christology and Scripture, Interdisciplinary Perspectives* (= Library of New Testament Studies 348), edited by Andrew T. Lincoln - Angus Paddison, London-New York 2007, 120-137.

35 Fuq ir-relazzjoni tal-Kapitlu 11 mal-Kapitlu 12 fejn naqraw dwar id-deċiżjoni formali tal-'Lhud' biex joqtlu lil Ġesù, ara, Lucio Cilia, *La Morte di Gesù e l'unità degli uomini (Gv 11,47-53; 12,32), Contributo allo studio della soteriologia giovannea* (= Supplimenti alla Rivista Biblica 24), Bologna 1992.